

Yeni Ülke 4 (1978 Tem-Ağ.)

TÜRK-SOYVET DOSTLUĞU ÜZERİNE*

ÇEVİREN
GÜLTEKİN EMRE

"Türkiye ile SSCB arasındaki dostluk kuvvetlendi."

J. Stalin
(SBKP XVII. Kongresi Raporundan)

GAZİ MUSTAFA KEMAL
TÜRKİYE CUMHURİYETİ CUMHURBAŞKANI

Yeni Türkiye ve Sovyet Rusya arasında birçok deneyimden geçen ve giderek güçlenen, herhangi bir üçüncü devlete karşı yönelmemiş olan ve her iki ülkeye en büyük güvenliği sağlayan dostluk, halklar arası ilişkilerde nezaket, bağlılık ve sürekliliğin çok güzel bir örneğidir.

İSMET PAŞA
TÜRKİYE BAKANLAR KURULU BAŞKANI

Devrimci ülkeler bu onuncu yıldönümün ne denli esin verici değeri olduğunu iyi bilmektedirler. Biz, Ankara'da değerli dostumuz Surits'un evinde Sovyetler'in onuncu yıldönümünü kutlarken heyecan verici bir sevinç yaşadık. O sıra bizim onuncu yıldönümümüze daha beş-altı yıl vardı, bu süre bana bitmez bir asır gibi geliyordu. Onuncu yıldönümü törenlerimize seçkin bir Sovyet heyeti katıldı. Bu, gerçekten sevincimizi ve bayramımızın önemini artırdı. Daha devrimlerin en ateşli zamanından başlayan görüşmelerde, iki kom-

* "Türk-Sovyet Dostluğu Üzerine" başlığı altında sunduğumuz demec ve yazılar, Sovyetler Birliği'nde yayımlanan *Stroim* Dergisinin, Türkiye Cumhuriyeti'nin 10. yıldönümü nedeniyle hazırladığı, Mayıs 1934 tarihli "Türkiye Özel Sayısı"ndan çevrilmiştir. —Y.Ü.

şu ülkenin sorumlu kişileri birbirlerine duygu ve düşüncelerini anlattılar. Sovyetler'in her gün büyüyen gücü ve başarıları karşısında yaşadığımız dostluk ve güven duygusu, bizim olumlu yanlarımızı görmekten ve belirtmekten memnunluk duyan Sovyetler Birliği'nin duygularıyla tam bir uyum içinde olmuştur. Sayın Horoşilov ve arkadaşları Türkiye'yi daha iyi görsünler, tanışınlar diye, biz ilk günden protokol kurallarını bir yana bıraktık. Böyle yaptığımız da çok iyi oldu!

Önümüzdeki ortak bayramda Türkiye sanayi inşasının elle tutulur sonuçlarını göstermeyi şimdi bir görev olarak üstleniyorum. Devrimimizin ayırdedici nitelikleri, onların teknikte, toplumsal ve sanai kalkınmada, tek sözle, insanın barış içinde yaşaması ve çalışmasında başarı ve mutluluk aramalarıdır. Sovyetler'den duyduğum en dostça sözlerden biri, onların sanayii inşaada bizi teşvik etmeleri oldu. Bizim kanımıza göre, ülkemizin kalkınmasında temel kaynak ve araç, sanayidir. Ve bunun yaratılması için, biz, SSCB ile işbirliğinden güvenle yararlanmaya başladık. Bizim bu başlangıcımızın tam bir başarıyla sonuçlanması için tüm koşullar vardır. Yeni büyük pamuklu dokuma fabrikalarımız Sovyet sanayiinin yetkin yapıtları ve parlak başarıları olacaktır. Sovyetler'in yirminci ve otuzuncu yıllarına da başarılar, mutluluklar dilerim.

M. İ. KALİNİN
SSCB MERKEZ YÜRÜTME KOMİTESİ BAŞKANI

Türk hükümeti, beyanlarında, SSCB ile dostluğun Türk dış politikasının asıl ilkesi olduğunu defalarca vurgulamışlardır. Belirtmemiyim ki, bizim için de Türkiye ile dostluk dış politikamızın önemli bir etkeni ve genel barışın sağlanması uğruna savaşımızda organik bileşim unsurudur.

V. M. MOLOTOV
SSCB HALK KOMİSERLERİ KURULU BAŞKANI

Stroim dergisinin Türkiye Cumhuriyeti'ne özel sayı ayırma girişimini hararetle selâmlıyorum. Sovyetler Birliği, yabancı emperyalizmin zincirinden kurtulması için Türk halkının devrimci savaşımını her zaman destekledi ve yeni Türkiye'nin ekonomik ve kültürel kalkınmasına yardıma hazır olduğunu gösterdi. Sovyet kamuoyu dost Türkiye'nin yaşamıyla daima ilgilenmiştir. Son yıllarda iki ülkenin politik yaklaşımı, kültürel ilişkilerin önemli ölçüde genişlemesiyle ve bilim ve teknik alanda deneyim alış-verişiyle yan yana gelişmektedir. Bu ilişkilerin gelişmesinde Türkiye Bakanlar Kurulu Başkanı İsmet Paşa'nın, Türkiye'nin önemli toplum ve siyaset adamlarıyla birlikte 1932 ilkyazında SSCB'ye gelişleri büyük rol oynadı, benim ve arkadaşlarımın bu konuda çok iyi anıları vardır. Vorosilov yoldaşın başkanlığındaki Sovyet heyetinin Türkiye'ye, geçen yılın güzünde yaptıkları karşı ziyaretleri halklarımız arasında siyasal ve kültürel ilişkilerin daha da güçlenmesine olanak sağladı.

Bu ilişkiler ekonomi ve politika alanındaki büyük sorunlar çerçevesinde her iki ülkenin ortak çıkarları için sağlam bir temel oluşturmaktadır.

K. E. VOROŞİLOV

SSCB DENİZ VE SAVAŞ İŞLERİ HALK KOMİSERİ, TÜRKİYE
CUMHURİYETİNİN ONUNCU YILDÖNÜMÜ TÖRENLERİNDE
SOVYET HÜKÜMETİ HEYETİ BAŞKANI

Sultan rejiminin ulusal bağımsızlığa ve kültürel gelişmeye giden yolunu bilinçle kapattığı eski Türkiye'nin ne olduğunu hepimiz iyi bilişizdir ve bilmekteyiz. Geçen yılın güzünde bağımsız, yeni, en iyi yaşam hakkını muzaffer bir silahlı savaşla elde etmiş yeni Türkiye'nin konuksever toprağına bu yüzden büyük bir ilgi ile girmiştim. Şunu belirtmeliyim ki, gerçek, en cesur tahminlerimizin de ötesinde olmuştur. Zincirlerini kırarak geçmişin kötü anısından kopan ve yolu üzerinde geçmişin kalıntılarını amansız biçimde süpüren, ekonomik, politik ve kültürel gücünün sağlamlaşması için yiğitçe ve çabayla çalışan yüce ve yetenekli bir halk gördük. Büyük siyaset adamlarından köylülere değin Türk halkının birçok temsilcisiyle karşılaştım ve konuştum. Onların çaba ve çalışkanlıkları, daha tanışır tanışmaz göze çarpıyor. Sovyet hükümetinin tüm Cumhuriyet topraklarında gözleriyle gördüğü önemli sonuçlara bu halkın sadece on yıl içinde ne şekilde ulaştığı ortaya çıktı.

Biz, ülkenin ekonomik bağımsızlık yolunda ilerlediğini tanımlayan Türkiye'nin iyi donatılmış yeni fabrika ve işletmelerini gördük. Yeni Kütahya-Balıkesir demiryolu hattından geçtik. Ankara, İzmir, Çanakkale, İstanbul'da birkaç yüz kilometre karayolu yaptık ve bu yolların değer bakımından çok yetkin durumunu saptadık.

Halkının ve ülkesinin ulusal kurtuluşu için savaşımında doğan yeni Türk ordusunu da gördük. Büyük Başkomutan Gazi Mustafa Kemal yönetiminde bu genç ordu unutulmaz Kurtuluş Savaşı yıllarında en ağır koşullarda savaşarak yüksek savaşım ruhunu göstermiş ve galip gelmiştir. Şimdi tüm ülkede olduğu gibi, bu ordu da çalışıyor, öğreniyor, büyüyor, çağdaş teknikle donatılıyor ve kuskusuz Cumhuriyet Türkiye'sinin bağımsızlığının sağlam dayanağı oluyor. Yalnızca yeni güzel yapılarıyla değil, halk eğitiminin ciddi olarak örgütlendiğini, bilimin ve bilginin geniş olarak yaygınlaştırılması için kültürlülüğün kalıntılarıyla sert savaşımı göstermekle de mü-kemmelenen bir dizi yeni güzel okullar ve sergiler izledik.

Kölelikten kurtulmuş olan ve kendisine —nihayet!— toplumsal yaşam ve bilgi yolu açılan Türk kadınına, sağlam, neşeli ve sağlıklı delikanlı ve genç kızlarını derin bir heyecanla gördük. Türk gençliği, yeni Cumhuriyet Türkiye'sinin bilgiye, bilime ve sanata doğru cesaretle giden bir simgesidir.

Dost Türkiye Cumhuriyeti'nde duyduklarımızdan ve gördüklerimizden o kaniya vardık ki, yüce, en sıcak saygı ve sempatiyi uyanıran Türk halkının tartışmasız ve deneyimli önderi Gazi'nin yöne-

timinde ulusal bağımsızlığını sarsılmaz bir başarıyla güçlendirmekte ve ulusal kültürünü yoğurmaktadır. Saygıdeğer dostumuz İsmet Paşa başkanlığındaki Türk hükümetinin üstün hizmeti, tarihsel bakımdan kısa sürede, bütün dünyanın gözle gördüğü böylesine büyük başarılar elde etmesindedir.

Türk-Sovyet dostluğunun, halkların dostluğunun birçok ülkenin uluslararası ilişkileri için örnek olarak büyüyeceğine ve güçleneceğine, güçlenmesine sürekli olarak yardımcı olacağına inanıyorum.

Ben ve heyet arkadaşlarım, bağımsızlık savaşlarının ülkesinde, Sovyetler Birliği'nin dostlarının ülkesinde bulunmamızın çok güzel anılarını her zaman saklayacağız.

KÂZİM PAŞA

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANI

Karışık savaş ve devrim koşullarında başlayan Sovyet-Türk dostluğu, bu dostluğun temelini atan yüce Lenin ve kurtarıcı Gazi Mustafa Kemal'in yüksek yönetiminde tüm halkların istediği genel barış ve yumuşama binasının ilk taşını koymuştur. Yalnızca iki ülke hükümetlerinin yönelimlerine dayanmakla kalmayan ama temelini iki barışçı halkın tam karşılıklı anlayışında bulan bu dostluğun önemi ve anlamı büyüktür.

Gelecekte çok değerli bir barış garantisi, karşılıklı ilişkimizin bu özelliğinin öteki komşu halklara örnek olmasındadır. 1932'de Sovyet bayramında seçkin bir Türk heyeti Moskova'da bulunmuştu. Cumhuriyetin onuncu yıldönümünde ise, dost Donanma Halk Komiseri Voroşilov yoldaşın başkanlığında Sovyet heyeti Ankara'daydı.

Bu iki heyetin gezisi, komşu ülkeleri daha iyi tanımak ve şahsen görmek için düzenlenmişti. Her iki olay da iki halk arasında karşılıklı derin dostluğun güçlü bir gösterisi biçiminde ortaya çıkması için vesile olmuştur. Türk ve Sovyet Rusya halklarının birbirlerine karşı ilişkilerinde yürüttükleri ulusal politika, bununla, bir kez daha tüm gücüyle ve görkemiyle ortaya konmuştur.

A. S. ENUKİDZE

SSCB MERKEZ YÜRÜTME KOMİTESİ SEKRETERİ

Bizler, "Sovyet-Türk dostluğu" derken, her zaman sadık bir dış politikayla yüce komşu cumhuriyetle örnek barışçı işbirliği sağlayabilmiş olmaktan dolayı derin memnuniyet duyuyoruz. Lenin ve Stalin'in Türk halkına karşı ulusal politikasının Türkiye'nin Ulusal Kurtuluş Savaşı sırasında olduğu gibi, sonraki dönemde de kendini bütünüyle uygulamada haklı çıkarmasından ve iki ülke halklarını meydana gelen geçici siyasal düzenlemelerde değil, doğru anlaşılmiş karşılıklı çıkarların sağlam temellerinde kurulmuş olan sağlam dostluk bağlarıyla birleştirmesinde gurur duyuyoruz.

Bir siyaset adamı için çeşitli ülkelerin halkları arasında dostlu-

gun güçlenmesine yönelik çalışmadan daha onurlu, çeşitli ülkeler halklarının kendi refah ve kültürlerinin anlaşılması konusunda, halklar arasında savaş olasılığının yok edilmesi ve kardeşçe dayanışmanın sağlanması konusunda birbirlerine yardım etmelerine doğru götüren çalışmadan daha saygın bir iş yoktur.

Komşu Türkiye'ye ve onun yürekli, sağlam ve güzel halkına selâm yollarım, SSCB ve Türkiye halklarının dostluğunun bütün dünya halkları için çekici bir örnek olmasını dilerim.

HÜSEYİN RAGİP BEY
SSCB'DE TÜRKİYE CUMHURİYETİNİN OLAĞANÜSTÜ
BÜYÜKELÇİSİ

Genel savaş arifesinde dünya politikası, halkları 1914 kırımına sürükledi. Bunu izleyen dört yıl içinde milyonlarca insan öldü. Bu korkunç bilanço karşısında bitkin insanlık, uluslararası ilişkilerde yeni ve daha mutlu biçimler aramaya başladı.

Yalnızca halkların mutluluğu değil, ama onların kendi yaşamlarını da ilgilendiren bu ödevin dünya ülkelerince hangi düzeyde gerçekleştirildiğini araştırmayacağım. Ama ben, Türkiye ve Sovyetler arasındaki ilişkide bu çok güzel amacın gerçekleştirildiğini belirtmek istiyorum.

Gerçekte, Türk-Sovyet dostluğu, varlığının onüç yıllık dönemi boyunca, olayların kendi gidişleriyle güçlenmiş, artan bir canlılık kazanmıştır. Bu, büyük önderimiz Gazi Mustafa Kemal'in belirttiği gibi, öylesine yüksek bir içtenlik düzeyine ulaştı ki, halklar arasında ilişkilere örnek niteliğinde gösterilebilir. İki ülke arasındaki dostluğun bu mutlu gelişmesinin etkenleri nelerdir?

Birincisi, iki ülke arasında her zaman varolan güven ortamı. Bu güven, onüç yılda bir kez olsun sarsılmadı, tersine güçlendi, boylandı ve Türk-Sovyet dostluğu esaslarından birine dönüştü. İki ülke ilişkilerinin pratiğinde birbirlerinin çıkarlarına karşılıklı saygı göstermekte, dış ilişkilerini ortaya koyarken karşı tarafa zarar verebilecek her şeyden sakınmaktadırlar.

İkincisi, Türkiye ve Sovyetler arasındaki dostluk, temelinde başka ülkelere de zarar nedeni olmayacak bir özellik taşımaktadır ve halklar arasında barışın yararı için çalışmak gibi yüce bir hedefe yönelmiştir. Başka bir deyişle Türk-Sovyet dostluğunu esinlendiren kaynaklar, uluslararası ilişkilerde iyilik ve hayır düşünceleridir.

Üçüncüsü, iki ülkenin politikasını yönetenler, birbirlerine karşı kişisel bağlılık ve yüksek saygı besliyorlar. Onların kişisel dostluğu yıllarca önce güç zamanlarda başlamış, Türkiye ve Sovyetler arasında ortaya çıkan ilişkilerle birlikte büyümüş, güvenlik ve karşılıklı saygı içersinde derinleşmiştir.

Dördüncüsü, ülkelerimiz arasındaki dostluk, hükümetler arası dostluğu aşmış, geniş halk yığınlarına yayılmıştır. Sovyetler Birliği'ni ziyaret eden Türk heyetlerine ve Türkiye'yi ziyaret eden Sovyet he-

yetlerine karşı halkın coşkulu gösterileri bunun parlak bir göstergesidir.

Türk-Sovyet dostluğunun bugünü dününden ilerdedir, gelecek ise kuşkusuz bugünkünden çok daha yüksek olacaktır.

TEVFİK RÜŞTÜ BEY
TÜRKİYE DIŞİŞLERİ BAKANİ

Yeni Türkiye ve Sovyet dostluğu, devrimin ve halklar arası ilişkilerde ilerlemenin yarattığı parlak bir ürün ve öğretici bir örnektir. Bizler, —üstün dostum, günümüzün en büyük diplomatlarından biri olan Litvinov ve ben, bir yanda önderin, yeni Türkiye devriminin yaratıcısı Mustafa Kemal'in ve çok sevgili şefim İsmet Paşa'nın, aynı şekilde diğer yanda da SSCB önderleri Lenin ve Stalin'in ve yüce devrimin üstün kişileri Kalinin ve Molotov'un yönetimlerinde—, bu dostluğun güçlendirilmesi üzerinde durmadan çalıştık.

İki tarafın güvenliğinin güvencesi olarak ve tüm halklarda en iyi dostluk ilişkilerini alabildiğince desteklemeye olanak sağlayarak, bu dostluk Avrupa ve Asya'da barışın desteği ve temeli görevini yerine getiren bir yapı oluşturmaktadır. Bu ilişki, içinde yalnızca iki tarafa değil, ama barıştan şu ya da bu ölçüde çıkarı olan tüm halklara da yarar getirmektedir.

Halkımızın istem ve eğilimlerinin içten belirtisi olan bu dostluk, büyük Sovyet Başkomutanı Voroşilov başkanlığındaki, ve içinde dostumuz, diplomasi dünyasının üstün ve ünlü adamı Karahan'ın bulunduğu heyetin Türkiye'yi ziyareti sırasında sağlamlığının yeni bir kanıtını elde etmiştir.

Biz, bu dostluğun yalnızca bugünkü durumuna değil, hiç abartmasız, onun asırlık geleceğine de çok derin bir inanç besliyoruz.

Y. SURİTS
SSCB TÜRKİYE YETKİLİ DELEGESİ

Sovyet-Türk ilişkilerine ve Türkiye'nin kültür yaşamının sorunlarına özel bir sayı ayıran *Stroim* dergisinin girişimini kutlarım.

İki ülke arasında son yıllarda kültürel işbirliği alanında artan büyük çabanın Sovyet-Türk ilişkilerinin bugünkü aşaması için ne büyük önem taşıdığını kanıtlamaya gerek yoktur. İki ülkenin gerici güçlerine ve yabancı askeri müdahaleye karşı savaşında tarihsel işbirliği temelinde doğan Sovyet-Türk dostluğu, bir dizi siyasal, ekonomik ve kültürel yakınlaşma aşamalarından geçmiştir. Bugün, Sovyet-Türk dostluğunun uluslararası politikada çok büyük bir etken ve barış sağlamlığının bir aracı olduğunu belirtmekle mutluym.

Kuşkum yok ki, önümüzdeki yıllar SSCB ve Türkiye Cumhuriyeti arasındaki dostluğun daha da gelişmesi ve genişlemesini, politika, ekonomi ve kültürün bütün alanlarında Sovyet-Türk işbirliğinin daha da büyümesini sağlayacaktır. Gelecek yıllar, sultan ve halifenin ortaçağ yolundan, Batı sermayesinin klerikalizminin ve denetimsiz ça-

lışmasının zulmünden kurtulan, tarihsel gelişmenin geniş yoluna çıkan bir halkın, Türk halkının ne sonsuz kültürel gelişme kaynaklarıyla dolu olduğunu kendi örneğiyle gösteren yeni Türkiye'nin kültür yaşamında daha da coşkulu bir yükselmeyi getirecektir. Yeni Türkiye, bu yolda, her zaman, Sovyetler Birliği'nin onay ve desteğini bulacaktır.

HİKMET BEY
TÜRK MİLLİ EĞİTİM BAKANI

SSCB hükümetinin üstün üyelerinden oluşan heyetin Türkiye'yi ziyareti iki ülke arasındaki içten dostluğun en parlak belirtileri için vesile yaratan mutlu bir olaydır. Saygıdeğer Sovyet heyetinin ülkemizi ziyareti, Türkiye Cumhuriyetinin ilânının onuncu yılıyla aynı zamana raslamış, bu da ziyaretin yüksek anlamını daha belirginleştirmiştir. Saygıdeğer konuklarımızın Türkiye'de buldukları sırada millî eğitim kurumlarıyla özellikle ve özenle ilgilenmeleri, heyetin üstün başkanı Vorosilov ve eğitim halk komiseri Sayın Bubnov'un ülkemizde olduğu gibi, dönüşlerinde de okullarımızdan övgü ile söz etmeleri bizi çok heyecanlandırdı.

Buna bağlı olarak günümüzde Sovyetler Birliği'nin eğitimin tüm alanlarındaki çok önemli ve gözle görülür başarılarına işaret etmekten mutluyum.

Bizim büyük önem verdiğimiz noktalardan biri, dost ülkelerimizin kültürel alandaki işbirliğidir. İnaniyorum ki, ülkelerimizin bilim adamları ve uzmanlarının elele yürütecekleri bilimsel araştırmalardan, özellikle dil ve tarih alanında çok değerli sonuçlar elde edilecektir. İki dost ülkenin bilim adamlarının bu işbirliği çalışmasına yardım etmek ve bu işbirliğine çok daha verimli biçimler kazandırmak için, Türkiye Cumhuriyeti elinden gelen her şeyi yapacaktır.

A. S. BUBNOV
EĞİTİM HALK KOMİSERİ, SOVYET HÜKÜMET HEYETİ ÜYESİ

Türkiye gezisi, bana, yeni ekonomik ve kültürel değerler kurma sürecinde bulunan iki komşu ve dost ülkenin halkları için ne denli önemli işbirliği alanları açılmakta olduğunu gösterdi. Yeni Türkiye'nin, Türkiye'de yeni kültürü örgütlenme konusunda öylesine çok iş yapmayı başarabilen siyasal yöneticilerine içten saygımı belirtmeliyim. Türkiye'de halk okullarının kurulması ve alfabenin Latinleştirilmesi temelinde büyük bir genel öğretim seferberliği ile bilisizliği yoketme çabası yürütüldüğünü söylemek yeterlidir. Arap yazısıyla öğretim yapan eski dinsel okul (medrese) geniş halk kitlelerinin bilisizliğini kökleştiriyordu. Yeni Türkiye hükümeti bu ortaçağ kurumları kalıntılarını kararlılıkla, cesaretle ortadan kaldırdı, aynı şekilde Türkiye topraklarında işgalci sömürgecilik politikasının silahı olan misyoner okullarının faaliyetlerine de kararlı biçimde son verdi.

Benim Türkiye'de gördüklerim açık olarak ortaya koymaktadır ki, Türkiye'ye siyasal bağımsızlık sağlayan Anadolu devrimi, yeni Türk ulusal kültürünün oluşmasının temelini atmıştır. Türkiye yaşamının tüm alanında bunu görmek olası. Son yıllarda yeni bir Türk edebiyatının doğuşuna tanık oluyoruz. Bu edebiyat, eskinin geleneklerinden kopmakta, Türk halkına açık-saçık bulvar romanları ve *ad-yülter* komediler biçiminde kendini benimseten Batı "uygarlığı" tut-saklığından kurtulmaktadır. Türkiye'de yalnız edebiyat alanında değil, tiyatrodaki, müzikte, sinemada ve sanatın tüm alanlarında Clod-Farrerizm'e karşı bir savaşım başlamıştır.

İstanbul'da, tiyatrodaki 25 yılını tamamlayan yetenekli yönetici ve sinema adamı Muhsin Ertuğrul tarafından yönetilen ulusal tiyatro, Darül Bedayi'i ziyaret ettim: İstanbul devlet tiyatrosu ulusal Türk kültürünün geliştiğini gösteren kuşku götürmeyen delillerden biridir. Muhsin Ertuğrul Avrupa'daki tiyatro deneyimi üzerindeki bilgisine dayanarak ve SSCB'de tiyatro alanında özel bir öğrenim gördükten sonra (bir süre Meierhold tiyatrosunda çalıştı, Kamernii ve Sanat Tiyatrosu çalışmalarını inceledi), büyük bilgisini biraraya getirerek İstanbul'da, Türkiye'nin yeni tiyatro kültürü için savaşım vermek üzere bir topluluk kurmayı başardı. Türkiye'ye yalnızca seçkin klasik repertuar örneklerini tanıtmakla kalmayarak tiyatro tekniğinin ve rejisörlük sanatının güzel avant-garde örneklerinden yararlandı. Türk ve Sovyet tiyatroları arasındaki deneyim alışverişinin gelecekte çok verimli sonuçlar vereceğinden kuşku etmiyorum.

Sanat alanındaki verimli işbirliğine bir örnek olmak üzere Sovyet sinema sanatının ve Türk sanatının temsilcilerinin ortak çalışmalarının bir sonucu olan "Türkiye'nin Kalbi-Ankara" filmi belirtmek isterim. Bu film bizde gördüğü sıcak kabul, filmin sanat erdemlerinin yanında Sovyet seyircisine yeni Türkiye'nin yaşamı ve kültürünü tanıma bakımından birçok değerli malzeme getirdiğini tanıtlamaktadır. Türkiye'de sinema operatörlerimiz tarafından bu film için bula alınan ilginç Türk müziği parçalarını özellikle belirtmek isterim. Zeki bey tarafından yönetilen Ankara konservatuarının yetenekli korusu filmin en gözalıcı bölümlerinden biridir.

Kültür Bakanı Hikmet beyin kültür ve sanat konularına gösterdiği büyük özen Türk halkının yeni kültür savaşımı davasına getirdiği kültür değerlerinin daha da gelişmesini ve sürekli bir biçimde artmasını sağlamaktadır.

Yeni Türkiye'yi ziyaretimle çok güzel ve onun seçkin devlet adamları ile tanışmamla ilgili anılarımı korudum ve her zaman koruyacağım.

A. ZOLOTAREY
TÜRKİYE MASASI BAŞKANI

"Üretim araçları üretiminin ve üretim araçlarının sanayileşmede önemi kesindir". (Stalin)

Partimizin XVII. büyük kongresinde öğretmenimiz ve liderimizin dediği gibi, sorunları çözücü, SSCB ulusal ekonomisinin tüm branşlarından temelinde yeni teknik restorasyonun sanayi gücünün durumu, partimizin bu politikasının temelinde vardır. Partimizin bu ağır sanayi politikasının temeli üzerinde SSCB'nin ulusal ekonomisinin bütün dallarını yeni teknik esaslara göre yeniden kurmak, önderimiz ve öğretmenimizin Partinin XVII. kongresinde sözünü ettiği görevleri yerine getirmek durumu ortaya çıkmaktaydı, "yani —diyor yoldaş Stalin—, sanayimizin sağlıklı bir temel üzerinde ve yeniden kuruluşunun anahtarı —makineleşmek— tamamen ellerimizdedir. Yalnızca akıllı ve ustaca kullanmak gerekir."

Sovyet devletin bu anahtar özelliğinden yararlanma biçimlerinden biri, öteki dost devletlerle teknik işbirliğidir.

Kapitalist ülkelerde teknik yardım karşılıklı ilişkilerde makine yapımı tekniğindeki öncülüğüne ve teknik alanındaki başarılarına dayanarak daha zayıf komşularını soymak için, teknik yardım meto-
dundan yararlanır, dünyayı yeniden paylaşmak, yeni sömürgeler ele geçirmek, zayıf ülkeleri sömürge ve yarı-sömürge tipte ekonomik bağımlılığa zorlamak için özellikle acımasız kriz koşullarından yararlanırlar.

Ekonomik ilişkilerin derin bir teknik temel üzerinde yeniden kuruluşunun "anahtarı" olan makine yapımını ancak kısa bir süre önce benimseyen, bizim genç Sovyet sanayimizin teknik yardımından, tamamıyla başka türlü yararlanılıyor.

Türkiye Cumhuriyeti'yle yıllar süren, dostluğu güçlendiren ve geliştiren Sovyet hükümeti 1932 yılında İsmet Paşa'nın başkanlığında bir Türk heyetinin ziyaret ettiği sırada Sovyet makine ve üretim donatımını satınalmak için uzun süreli kredi verdi. Sözü edilen krediye dayalı olarak, Türk hükümetinin izlediği yakın somut hedeflerin gerçekleştirilmesi için büyük bir yapıt gerçekleştirildi. Bu yapıt yapılması bize öncelikle önerilen Kayseri'deki 1. devlet dokuma kombinası idi. Söz konusu kombina modern ileri teknoloji ile donatılacaktı. Öngörülen kombinanın kuruluş yerini ayrıntılı bir biçimde incelemek için 1932'de Türk hükümetince SSCB'den çağrılan özel komisyonun topladığı zengin ekonomik malzeme elimizin altında bulunduğu için söz konusu kombinanın projesini hazırlamak bizim için kolay oldu. Aynı zamanda, Kayseri dokuma kombinasyonunun yapımı, donatımı, montajı, ayarlama ve işletmeye açılması ile ilgili karmaşık projenin (tamamını) gerçekleştirmeye çalışan çeşitli SSCB organlarının işlevlerini birleştirecek ve yapacak olan Türk yönetiminin kişiliğinde teknik işbirliğinin örgütsel bazı kuruldu.

Sovyet ve Türk uzmanlarının sürekli günlük temaslarından, temellerin altındaki zeminin karakteristiklerinden başlayıp dokuma çeşitleriyle ilgili sorunlarda biten bu karmaşık projenin çok sayıda sorunları üzerinde görüş birliğine varma çabalarından oluşan güvenilir bir ekonomik ve teknik işbirliği biçimi Türk yönetiminin çalışmasın-

da karakteristik çizgileri oluşturuyordu. Bu tür teknik ve ekonomik işbirliği, Sovyet ve Türk hükümetleri arasındaki derin dostluk ilişkilerine dayalı olması nedeniyle olanak içine girdi. Söz konusu ilişkiler kapitalist çıkarıcılık izlerinden uzaktı, aksine ortak çalışma, iki ülkenin teknik güçlerinden en geniş ölçüde yararlanma çabalarıyla doluydu. Bu yol üzerinde gerek Sovyet, gerek Türk tarafı, Türk hükümetinin görevlendirdiği Sümerbank ile karşı karşıya bulunmaktaydılar.

Şu anda çalışmaların ilk yılının ciddi sonuçlarını almış bulunuyoruz. 1 Ocak 1933 tarihinde Kayseri pamuk kombinasyonunun taslak projesi tarafımızdan Türklere devredildi. Bu proje Sümerbank tarafından onaylandı ve teknik proje onun koyduğu esaslara göre tarafımızdan hazırlandı. Bu yılın 25 Ocak'ta teknik proje tarafımızdan Sümerbank'ın temsilcilerine devredildi. Kayseri pamuk kombinasyonu üç fabrikadan oluşacaktır: 33.000 iğlik iplik fabrikası, 1.000 otomatik tezgâhl dokuma fabrikası, boyama desen bölümleri.

Kombinasyon yılda 30 milyon metreden daha fazla sürümünü yüksek olan türden dokuma işleyecektir.

Kombinasyon 4.700 kw. gücünde olan kendi termik elektrik santraline, yemekhaneye, lojmanlara, bir spor stadyumuna, bir iş okuluna sahip olacaktır.

Kombinasyon donatımının üretimi SSCB fabrikalarında tam tempoyla sürdürülmektedir. 60 kadar Sovyet fabrikası kombinasyona en yeni tipten makineler hazırlayarak bu çalışmaya katılmaktadırlar. Kombinasyon binası Türk yönetiminin projesine göre Sümerbank tarafından yapılacaktır. Yapım çalışmaları Sümerbank'ın bize bildirdiğine göre Nisan ayında başlamıştır.

Bina yapım çalışmaları bittikçe donatımın montajına girilecektir. Montaj çalışmaları Sovyet mühendis ve teknisyenlerinin sıkı bir işbirliği ile yapılacaktır. 1935 ilkbaharında kombinasyon işletmeye açılacaktır.

Kombinasyon tamamen Türk pamuğu ve Türk yakıtı ile çalışacaktır. Kombinasyonun mühendis ve işçileri tamamen Türk olacaktır.

İşbirliği aynı zamanda kombinasyon için gerekli olan teknik kadroların eğitimi alanını da kapsamaktadır. Geçen yılın sonbaharında Moskova'ya 76 kursiyer geldi. Bunlar bütün bir kış süresince Moskova'da Sovyetler Birliği İş Okulunda ve Moskova Dokuma Teknikum'unda kalfalık için eğitim gördüler. Bu kimseler kombinasyonun temel usta ve kalfa kadrolarını oluşturmaktadırlar. Nisan'ın 1'inde kursiyerlerin bir bölümü (iplikçi ve dokumacılar) Moskova'daki teorik eğitimlerini tamamladılar ve üretim deneyimi edinmek üzere İvanov kenti dokuma tesislerine gittiler. Belirtmek gerekir ki teorik öğretim alanında Türk kursiyerleri çok yetenekli öğrenciler olduklarını göstermişlerdir. Moskova'da kalan grup (kimyagerler) Dokuma Teknikum'unda öğrenimlerine devam etmektedirler.

Geçenlerde çeşitli uzmanlık dallarından 5 Türk mühendisi Moskova'ya geldi. Bu mühendisler şu anda dokuma sanayii tesislerimiz-

deki çalışmaları incelemektedirler. Gelecekte bu grup da Kayseri kombinasında çalışacaktır.

Kayseri pamuklu kombinasının işletmeye açılışı Türkiye'nin yabancılar karşısındaki ekonomik bağımlılıktan kurtuluşu yolu üzerinde önemli bir gelişmenin ifadesi olmasını dileriz.

FALİH RIFKI BEY
HAKİMİYETİ MİLLİYE GAZETESİ EDITÖRÜ — MİLLETVEKİLİ

Yoldaş Voroşilov ve arkadaşlarının Türkiye'yi ziyaretlerinin üzerinden birkaç ay geçmesine karşın, anılarımızda etkileri hâlâ silinmedi ve hâlâ Ankara sokaklarında karşılaşıyor gibiyiz. İsmet Paşa ve arkadaşlarının Moskova gezisi ve yoldaş Voroşilov ve arkadaşlarının Ankara'ya gelişleri, resmî ziyaretler değildir. Bunlar, iki devrimi simgeleştiren insanların, iki devrimci yığının dostça kucaklaşmasıdır.

Moskova'ya yaptığım geziden döndüğümde yayınladığım "Yeni Rusya", Sovyetler Birliği üzerinde yayınlanan ilk çalışmadır. Bu kitabın yardımıyla Türk okuyucularına Kızıl Ordu'nun komutanı yoldaş Voroşilov'u ve önderi olduğu Kızıl Ordu'yu tanıtmak istedim.

Türk-Sovyet dostluğunun yalnız coğrafi ve siyasal türden çıkarlar tarafından dikte edilen resmî bir dostluk olmadığını, fakat her şeyden önce, bir yandan iki devrimin önünde bulunan temel amaçların niteliklerinin yakın olmasından, öte yandan davalarının benzer olmasından esinlenen ve bunlara dayanan çıkarlardan kaynaklandığını göstermek istedim.

İki devrim, birbirlerini tanımaya ve birbirlerine yardım etmeye başladıkları dönemde, dünyada tek dosttular. Bu yalnızlık, bu iki devrimin karakterinin emperyalizmin çıkarlarıyla uzlaşmaz bir durumda olduğundan başka ne ile açıklanabilir? Mustafa Kemal Anadolu'ya gitmeye karar verdiği zaman, Moskova'yla temasa henüz girmemişti. Fakat o, büyük Lenin'in kendi eylemlerinin doğal bir müttefiki olacağına büyük güven besliyordu. Henüz ulusal devrim başlamadığı ve İstanbul hükümetinin ordu müfettişliğini sürdürerek Ankara'da bulunduğu bir zamanda Erzurum kolordusuna aşağıdaki telgrafi gönderdi:

"Müttefik ordusunun Kafkasya'yı boşalttıktan sonra bizim Karadeniz limanlarımızdan birinde olması ve orada cephe tutması olasıdır. Türk ordusu böyle bir girişim karşısında vakit geçirmeksizin silahlı direnç gösterecektir."

Ulusal devrimin başlangıç dönemlerine ait olan bu olay, bizim İzmir zaferimizden sonra, Türkiye'ye saldırtmak için dünyanın dört bir yanından müttefik arayan İngilizlerin işbirliği önerisine büyük Lenin tarafından verilen şiddetli red cevabıyla tamamlanmıştır.

Kemalizm, amaçları bakımından bir bağımsızlık hareketidir, fakat birçok bakımlardan —politik, sosyal, ekonomik ve moral bakımlarından— kanının son damlasına kadar emperyalizm tarafından

yurdunda emperyalizmin aletleri olan azınlıklar ve feodal beyler tarafından yıkıma uğratan ve işkence gören bir halkın hareketidir.

Kızıl devrimin önder ve yığınları bu kadar soylu, bu kadar derin anlamlı bir devrimi onaylamamak edemezlerdi.

Türk devriminin önder ve yığınları da Sovyetlerle ilgili olarak aynı duyguyu duymaktaydılar. Bu ilişkiyi yoldaş Voroşilov ve arkadaşları onları götürdüğümüz her yerde görmüş olacaktırlar. Cumhuriyetin onuncu yılını kutlarken, onları resmi geçit meydanını dolduran binlerce köylü ve işçinin oluşturduğu dalgalar arasına kendi önderlerimizle birlikte götürdük, onları köylerimize, askerlerimiz arasına gönderdik. İstedik ki, yoldaş Voroşilov Türkiye ile Sovyetler Birliği arasındaki dostluğun ulusal bir duygunun sonucu olduğunu, bu dostluğun, iki devrimin gösterdiği amaç yakınlığından, aralarındaki karşılıklı anlayıştan ve yöntem benzeşmesinden kaynaklanan bir heyecandan doğduğunu anlasın.

Ve gene istedik ki, yoldaş Voroşilov, Moskova'da bundan sözet-sin. Dostlukta güvenin ölçüsü, bu dostluğun halk yığınlarında ne kadar derine indiğine bakılarak saptanır. Biz ulusal bağımsızlık savaşımını aralıksız sürdürmekteyiz. Eğer bu savaşım, tehlike karşısında bile iyimserliğinden, heyecanından bir şey yitirmemişse ve yitirmekte ise, biz bunu akraba devrime olan yenilmez güvenimizle tamamlanan güçlü irademize borçluyuz.

Kuşkusuz bu devrim de bizi ilgilendiren tüm işlerde duyduğumuz güven gibi kendisinden emindir. Leninizm ve Kemalizm, tüm halk yığınları özgürlüğe kavuştuğu, yeryüzünde yeni bir düzen egemen olduğu güne kadar birarada gelişeceklerdir.

Dünyanın eksenini Bering Boğazı ile Çanakkale Boğazını Beyaz Denizle Akdeniz arasındaki çapraz bir çizgi boyunca değiştirmektedir.

Yaşasın, köle halk yığınlarının özgürlüğünü kendisine görev eden devrimler.

G. M. KRİJANOVSKİİ
SOVYET HÜKÜMETİNİN TÜRKİYE DELEGASYONU
ÜYELERİNDEN, AKADEMİSYEN

Türkiye Cumhuriyetinin onuncu yılında Sovyet delegesi olarak Türkiye'yi ziyaret etmekten büyük mutluluk duydum. Türkiye ile ilgili en canlı izlenimim nedir? Genç Türkiye Cumhuriyeti kapitalist ülkeleri içine alan yaygın dünya ekonomik bunalımı nedeniyle meydana gelen duraklama ve gerilemeyle çok keskin bir çelişki oluşturmuş enerjik bir kuruluş süreci içinde bulunmaktadır. Türkiye yalnızca ekonomisini ulusal bağımsızlık ilkelerine dayalı olarak kurmaya girişmekle kalmamış, kendi bilimini de yaratmaya başlamıştır. Yeni Türkiye'de genel ve teknik eğitime büyük özen gösteren birçok bilim enstitülerini ve iyi donatılmış laboratuvarları gezdim. Avrupalı tarihçileri bir zamanlar Türklerin kültüre yetenekleri olmadığı, tarihsel bakımdan daima yıkıcı oldukları, fakat yaratıcı güce

sahip olmadıkları doktrinini ileri sürmekteydiler. Kuşkusuz Türk kültürünün gelişmesi, Osmanlı İmparatorluğunun dağılmasını hızlandırmayı ve bir zamanlar eski Türkiye'yi, verdikleri adıyla Avrupa'nın "Hasta Adamı"nın mirasını kendi aralarında paylaşmayı amaç edinen Avrupa devletlerini yapay bir biçimde engellemiştir. Ulusal kurtuluş savaşı sonucunda bağımsızlığına kavuşan yeni Türkiye, Türk halkının sahip olduğu kültürü geliştirmede büyük olanaklara sahip olduğunu göstermiştir. Bunu her adımda gördük.

Kültür ve bilim kurumlarımızın Türkiye'de sürdürülen bilim ve kültür faaliyetlerini daha yakından tanımalarını ve bu ülkedeki gerekli kurumlarla yapıcı bir ilişki kurmalarını dilerim. Bu faaliyet Sovyet bilim ve toplumsal faaliyet adamlarının Türkiye'de ve Türk siyaset ve bilim adamlarının SSCB'de yaptıkları ziyaretlerle başlatılmış bulunmaktadır. Bilimler Akademisinde Türkiye ile bilimsel ilişkiler kuracak olan sürekli bir komitenin meydana getirilmesini iyi bir girişim olarak karşılarım. Bu komite kuşkusuz bilim, teknik ve kültür alanlarındaki Türk-Sovyet işbirliğinin daha da güçlenmesine ve genişlemesine hizmet edecektir.

Sovyet bilim adamlarının bizim akademi ve enstitülerimizin başarılarını yerinde incelemek ve bizim kültür ve bilim adamlarımızla kişisel temaslar kurmak isteyen Türk biliminin temsilcilerini kendi çevrelerine kabul etmekle çok memnun olacaklarından kuşku duymuyorum.

C. M. BUDENNİİ

SSCB DEVRİMCİ ASKERİ SOVYETİ ÜYESİ, SOVYET HÜKÜMETİNİN
TÜRKİYE DELEGASYONU ÜYESİ

Dünya savaşının neden olduğu sarsıntı sonucu ortaya çıkan ve emperyalizme karşı yürüttüğü başarılı ulusal kurtuluş savaşı ile bağımsızlığını kazanan yeni Türkiye beni çok ilgilendirmektedir. Geçenlerde Türkiye'ye yapmış olduğum gezi bana Türk halkını ve bugünkü Türkiye'nin çok önemli politika, ekonomi ve kültür alanlarında gerçekleştirilen kuruculuk faaliyetlerini daha yakından tanıma olanağını verdi. Türk hükümetinin yalnızca sanayi ve demiryolu taşımacılığında gelişmesinde büyük bir başarı kazanmakla kalmayıp, tarım sorunlarına ve tarımın daha yüksek bir düzeye çıkması için büyük bir özen gösterdiğini gözlemek olanağına kavuştum. Cumhuriyetin onuncu yılında Ankara'da Yüksek Ziraat Enstitüsü'nün açılışında bir raslantı sonucu hazır bulundum. Bu Enstitü Türk tarımının bütün dallarında gelişmekte olan kültür ve bilimsel araştırma çalışmalarının merkezi olacaktır. Türkiye'deki gezim sırasında amaçları Türk tarımında üretim güçlerini geliştirmek olan birçok bilimsel araştırma merkezlerini, seleksiyon istasyonlarını ve laboratuvarları ve bunlarda yeni teknik yöntemlerin benimsendiğini görme olanağına sahip olduk. Mustafa Kemal'in Türk halkının mülkiyetine verdiği Ankara dolaylarındaki örnek çiftlik de tarım

alanında büyük bir eğitim merkezi durumundadır. Bu çiftlikte, genellikle SSCB'den sağlanmış olan daha iyi cinslerin (damızlık atlar, karakul koyunları) kullanıldığı hayvan yetiştirme alanında deneme çalışmaları yapılmaktadır.

Türkiye'deki gezimden güzel izlenimler edindim. Bu gezi sırasında Türk halkının, onu SSCB halklarına bağlayan güzel niteliklere ve derin bir sempatiye sahip olduğuna inanmak olanağına kavuştum. Türk ordusu ve kumandanları bende derin bir izlenim yarattı. 29 ekim 1933'te Ankara'da yapılan geçit resmi Mareşal Fevzi Çakmak, general İzzettin ve Muzaffer'le ve öteki Türk subaylarıyla yaptığım konuşmalar Türk Ordusu'nun yabancı müdahalecilerin girişimlerine karşı bağımsızlığını, Türkiye'nin en yiğit gençlerinin kanlarıyla savunmayı başardığı cumhuriyet düşüncesine çok derin bir bağlılık ve sevgi içinde olduğunu gösterdi.

Türk devlet adamları ve çeşitli kurumların yöneticileri ile görüşmelerim bende, yeni Türkiye'nin tam siyasal, ekonomik ve kültürel bağımsızlığını pekiştirme savaşımında gerçekleştirdiği büyük ve enerjik çalışmalar unutulmaz bir izlenim bıraktı.

„Turkstroj“ baut die Textilfabrik in Nazilli.

13. April. — Nach einem neuen, dieser Tage in Ankara unterzeichneten Verträge zwischen der Sumerz Bank und dem sowjetrussischen Trust „Turkstroj“ soll auch die zweite große türkische Textilfabrik in Nazilli von der Sowjetindustrie ausgeführt werden, die sich verpflichtet, alle Pläne sowie sämtliche Ausrüstungen zu liefern und die Montagearbeiten bis zum 1. Januar 1937 abzuschließen. Mit dem Bau der Hauptgebäude der neuen Fabrik soll im Herbst dieses Jahres begonnen werden.

Der Leiter des Ausschusses des Trusts „Turkstroj“, Siglin, der von sowjetrussischer Seite das Abkommen über den Bau der neuen Fabrik unterzeichnet hat, be- gibt sich am 18. April nach Moskau zurück. Mit ihm zusammen reist die Gruppe von 60 türkischen Studenten, die in Sowjetrußland als Fachleute für die neue türkische Textilfabrik ausgebildet werden sollen.

Mitteilungen des Deutschen Orient-
vereins, Nr. 22, S. 192/193